

Obsah

Závěrečné usnesení XXXIII. mezinárodní konference archeologie středověku 5

A. VÝZKUM OPEVNĚNÝCH SÍDEL

Měřínský Zdeněk–Zumpfe Eva, Rokštejn, mittelalterliche Burg bei Panská Lhota (Stadtgemeinde Brtnice, Mähren). Ergebnisse der archäologischen Forschungen in den Jahren 1981–2001. – Rokštejn, středověký hrad u Panské Lhoty (město Brtnice, Morava). Výsledky archeologických výzkumů v letech 1981–2001	9
Kouřil Pavel–Wihoda Martin, Česká kastelologie na rozcestí?	21
Boháčová Ivana–Špaček Jaroslav, Raně středověká fortifikace ve Staré Boleslavi. Příspěvek k poznání raně středověké stavební techniky	37
Gabriel František, Formy opevnění na hradech pískovcového podloží	51
Frolík Jan–Sigl Jiří, K počátkům hradu Košumberka na Chrudimsku	61
Durdík Tomáš–Kašpar Vojtěch, Ke stavební podobě a vývoji hradu v Říčanech	79
Grabolle Roman–Hrubý Petr–Militký Jiří, Orlík nad Vltavou ve 13.–14. století ve světle archeologického výzkumu	91
Cejpová Miroslava, Podkovovitá bašta státního hradu Litice	119
Varhaník Jiří, Obrana středověkého hradu palnými zbraněmi	125
Plaček Miroslav, Externí fortifikace moravských hradů	139
Úlovec Jiří, Zaniklá tvrz v Leštině u Jistebnice	155
Bolina Pavel, Pokus o modelové řešení některých problémů kolonizace a vzniku hradů v Nížkém Jeseníku	163
Janiš Dalibor–Kohoutek Jiří, Hrady a jejich úloha ve struktuře osídlení horního Pobečví	179
Procházka Rudolf–Kováčik Pater–Zůbek Antonín, Nové poznatky k vývoji opevnění olomouckého hradu v raném a vrcholném středověku	197
Tymonová Markéta, Středověký hrad Tepenec u Jívové a jeho fortifikační systém	215
Štefanovičová Tatiana, K vývoju stredovekých hradov do konca 13. storočia na Slovensku	229
Bóna Martin–Lukačka Ján, Úloha hradov horného Ponitria a Požitia pri obrane a osídlení územia do konca 14. stor.	239
Labuda Jozef, Hrady Štiavnických vrchov – ich funkcia a vzájomné interakcie	269
Hanuliak Václav–Ragač Radoslav, Zámok Víglaš v období 14.–18. storočia	279
Smoláková Mária, Stredoveké nástenné malby Zvolenského hradu	289
Razím Vladislav, K problematice vztahu hrad – královské město v Čechách	307
Doležel Jiří, Nové zjištění k problematice městského hradu v Ivančicích u Brna	327
Fillová Lubica–Mácelová Marta–Šimkovič Michal, Opevnenie mestského hradu v Banskej Bystrici v 15. a na začiatku 16. storočia	355

B. VÝZKUM MĚST

Bláha Radek–Slavík Jiří, Archeologický výzkum v čp. 81 v Hradci Králové (Předběžná zpráva) .. 373

C. VÝZKUM SAKRÁLNÍCH STAVEB

Nechvátal Bořivoj, Kapitulní kostel sv. Petra a Pavla na Vyšehradě v době předhusitské	381
Glosová Michaela, Týnec nad Sázavou, kostel sv. Šimona a Judy – nové nálezy při opravách	409
Kracíková Lucie, Vstup do věže kostela sv. Ducha ve Višňové	421
Kohoutek Jiří–Vácha Zdeněk–Vrba Radim, Nové poznatky o gotické architektuře jihovýchodní Moravy	425

D. VÝZKUM VESNICKÝCH SÍDEL A POHŘEBIŠŤ

Ruttkayová Jaroslava–Ruttkay Matej, Záchranný archeologický výskum stredovekej osady v Zlatých Moravciach	447
Hanuliak Milan, Interpretačný prínos z terénneho výskumu vo Vlčkovciach (okr. Trnava)	463
Plaček Miroslav, Poznámky k vývoji Kostelce ve středověku	477
Kurasiński Tomasz, Wczesnośredniowieczne cmentarzysko szkieletowe w Nowym Dworze (stanowisko 13), woj. pomorskie	483

E. HMOTNÁ KULTURA

Kocman František–Hazlbauer Zdeněk, Stavební rekonstrukce gotických kachlových kamen na hradě Lipnici n. Sázavou, okr. Havlíčkův Brod	499
Hazlbauer Zdeněk, Výtvarné varianty dosud neznámého kachlového motivu s náboženským obsahem	521
Skružný Ludvík–Špaček Jaroslav, Vývoj kachlových kamen ve svědectví ikonografického materiálu a národopisných paralel	535
Jordánková Hana–Loskotová Irena, Špilberská kachlová kamna a jejich stavebníci	555
Slivka Michal, Symbolika výzbroje a výstroja	589
Hoško Jozef–Lesák Branislav–Resutík Branislav, Nálezový súbor z odpadovej jamy patricijského domu na Františkánskom námestí č. 6 v Bratislave (Príspevok k poznaniu výbavy bohatej meštianskej domácnosti v prvej polovici 14. storočia)	607
Ušiak Peter, Kachlice z barbakanu Mestského hradu v Banskej Bystrici	621
Oriško Štefan, Príspevok k problematike kamnárskej výzdoby profánnych stavieb v neskororománskom období na Slovensku	641
Bravermanová Milena, Tkaniny z tumby Přemysla Otakara II.	649
Hunka Ján, Historický význam nálezov mincí zo slovenských hradov	669
RECENZE	677
SEZNAM AUTORŮ	680

Inhalt

A. ERFORSCHUNG DER BEFESTIGTEN SIEDLUNGEN

Měřínský Zdeněk–Zumpfe Eva, Rokštejn, mittelalterliche Burg bei Panská Lhota (Stadtgemeinde Brtnice, Mähren). Ergebnisse der archäologischen Forschungen in den Jahren 1981–2001 . . .	9
Kouřil Pavel–Wihoda Martin, Czech Castleology at the Crossroads	21
Boháčová Ivana–Špaček Jaroslav, Frühmittelalterliche Fortifikation in Stará Boleslav. (Beitrag zur Erkenntnis der mittelalterlichen Bautechnik)	37
Gabriel František, Befestigungsformen der Burgen auf dem Sandsteinuntergrund	51
Frolík Jan–Sigl Jiří, Zu den Anfängen der Burg Košumberk (Bez. Chrudim)	61
Durdík Tomáš–Kašpar Vojtěch, Die Bauform und Entwicklung der Burg in Říčany	79
Grabolle Roman–Hrubý Petr–Militký Jiří, Orlík nad Vltavou (Worlik an der Moldau) im 13. und 14. Jahrhundert im Licht der archäologischen Forschung	91
Cejpová Miroslava, Das hufeisenförmige Bollwerk in der staatlichen Burg Litice	119
Varhaník Jiří, Die Verteidigung der mittelalterlichen Burg mit den Feuerwaffen	125
Plaček Miroslav, Die externe Fortifikation der mährischen Burgen	139
Úlovec Jiří, Die eingegangene Feste in Leština bei Jistebnice	155
Bolina Pavel, Der Versuch, einige mit der Kolonisation und mit der Entstehung der Burgen in Nížký Jeseník zusammenhängende Probleme mit Hilfe Modellsituationen zu lösen	163
Janiš Dalibor–Kohoutek Jiří, Die Burgen und ihre Aufgabe in der Struktur der Besiedlung auf dem oberen Bečva-Gebiet	179
Procházka Rudolf–Zúbek Antonín, Neue Erkenntnisse zur Entwicklung der Befestigung der Olmützer Burg im Früh- und Hochmittelalter	197
Tymonová Markéta, Die mittelalterliche Burg Tepenec bei Jívová und ihre Fortifikationssystem . .	215
Štefanovičová Tatiana, Zur Entwicklung der mittelalterlichen Burgen bis Ende des 13. Jahrhunderts in der Slowakei	229
Bóna Martin–Lukačka Ján, Aufgabe der Burgen in der Gegend am Oberlauf der Flüsse Nitra und Žitava bei der Verteidigung und bei der Besiedlung dieses Gebiets bis Ende des 14. Jhs. .	239
Labuda Jozef, Die Burgen im Gebirge Štiavnické vrchy – ihre Funktion und ihre gegenseitige Wirkung	269
Hanuliak Václav–Ragač Radoslav, Schloß Viglaš im 14.–18. Jahrhundert	279
Smoláková Mária, Mittelalterliche Wandgemälde in der Burg von Zvolen	289
Razím Vladislav, Zur Problematik der Beziehung die Burg – königliche Stadt in Böhmen	307
Doležel Jiří, Neue Feststellungen zur Problematik der Burg in der Stadt Ivančice (Eibenschitz) . . .	327
Fillová Lubica–Mácelová Marta–Šimkovič Michal, Befestigung der Stadtburg in Banská Bystrica im 15. und am Anfang des 16. Jhs.	355

B. ERFORSCHUNG DER STÄDTE

Bláha Radek–Slavík Jiří, Archäologische Erforschung in Hradec Králové (Königgrätz), Haus Nr. 81	373

C. ERFORSCHUNG DER SAKRALBAUTEN

Nechvátal Bořivoj, Domkirche der Heiligen Peter und Paul in Vyšehrad in der vorhussitischen Zeit	381
Glosová Michaela, Die Kirche der hl. Simon und Juda – neue Funde bei den Reparaturen der Kirche	409
Kracíková Lucie, Eingang in den Kirchenturm	421
Kohoutek Jiří–Vácha Zdeněk–Vrba Radim, Neue Erkenntnisse über die gotische Architektur im südöstlichen Mähren	425

D. ERFORSCHUNG DER LÄNDLICHEN SIEDLUNGEN UND GRÄBERFELDERN

Ruttkayová Jaroslava–Ruttkay Matej, Archäologische Rettungsgrabung des mittelalterlichen Dorfes in Zlaté Moravce (Slowakei)	447
Hanuliak Milan, Interpretationsbeitrag der Erforschung in Vlčkovice (Bez. Trnava)	463
Plaček Miroslav, Einige Bemerkungen zur Entwicklung des Dorfes Kostelec (Kosteletz) im Mittelalter	477
Kurasiński Tomasz, Frühmittelalterliches Gräberfeld in Nowy Dworze	483

E. DIE SACHKULTUR

Kocman František–Hazlbauer Zdeněk, Baurekonstruktion des gotischen Kachelofens in der Burg Lipnice a.d. Sázava	499
Hazlbauer Zdeněk, Bildliche Varianten eines bisher unbekanntes Motivs mit dem religiösen Inhalt auf den Reliefkacheln	521
Skružný Ludvík–Špaček Jaroslav, Entwicklung der Kachelöfen im Zeugnis der ikonographischen Quellen und der ethnographischen Parallelen	535
Jordánková Hana–Loskotová Irena, Špilberker Kachelöfen und ihre Besteller	555
Slivka Michal, Symbole der Ausrüstung	589
Hoško Jozef–Lesák Branislav–Resutík Branislav, Funde aus einer Abfallgrube des Patriziershauses auf dem Franziskaner Platz Nr. 6 in Bratislava	607
Ušiak Peter, Die Kacheln aus der Barbakane der Stadtburg in Banská Bystrica	621
Oriško Štefan, Beitrag zur Problematik der Steinmetztausschmückung von Profanbauten in der spätromanischen Zeit in der Slowakei	641
Bravermanová Milena, Textilien aus der Tumba von Přemysl Otakar II.	649
Hunka Ján, Die historische Bedeutung der Münzen aus den slowakischen Burgen	669